

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΓ'. - ΦΥΛ. 16 * ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΒΑΤΟ, 18 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1915 * ΑΡΙΘΜΟΣ 561

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΑΔΕΡΦΟΣ ΜΟΥ Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Νά ξανακαλεσθῇ !
Τρανοῦ τὸ ἀνάγνωσμα.
ΓΚΑΙΤΕ. Μινιὸν (μετάφρ. Κ. Θεοτόκη).
ΓΟΥΣΤΑΒΟΣ ΓΚΕ-Ι-ΓΕΡΣΤΑΜ. Τὸ βιβλίον τοῦ μικροῦ
ἀδερφοῦ (συνέχεια).
Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ. Ὁ ἐπινίκιος τοῦ Βελζεβοῦλη.
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Ξεφυλλίζοντας ἓνα βιβλίον στίχων.
Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ.

ΓΚΑΙΤΕ

Ο Ο MINION* Ο Ο

* Αφιερώμεται ἀπὸ τὸ μεταφραστὴν
σὴν κυρία Ρίνα Γουέλτσιου ποῦ τὸ
πρωτοτραγουδῆσε.

Ξέρεις ποῦ ἀνθοῦν οἱ λεμονιές, καὶ μῆλα
Χρυσὰ λαμποκοποῦν στὰ μαῦρα φύλλα,
Αὔρα ἀπ' τὸν οὐρανὸ ἀπαλὴ φυσᾷ
Κ' ἡσυχὴ εἶναι ἡ μυρτιά κι' ὀρθὴ ἡ διαφυὰ;
Ξέρεις ἐσύ ;
Ἐκεῖ ναι ἔκει
Θέλω νὰ πᾶμε, ὦ ποθητέ, μαζί !

Ξέρεις τὸ σπῖτι ; στύλοι τοῦ στηρίζουν
Τὴ στέγη· ἡ σάλα, οἱ κάμαρες γυαλίζουν.
Κι' ἀγάλματα στημένα μεθ' ὁρῶν
Φτωχὸ παιδί, τί σοῦκαμαν ῥωτοῦν !
Τὸ ξέρεις σύ ;
Ἐκεῖ ναι ἔκει
Ἄς πᾶμε, ὦ ἐσύ προστάτη μου, μαζί !

Ξέρεις τὸ ὄρος ; στὰ γνέφια τὸ γιοφύρι ;
Ζητᾷ στρατὶ στήν πάχνη τὸ ζωντῆρι,
Τοῦ δράκου ἡ ἀρχαία γενιὰ εἶναι στὴ σπηλιά,
Γροθιμόνται βράχοι κι' ἀπὸ πάνου ἀφριά.
Τὸ ξέρεις σύ ;
Γιὰ καὶ, γιὰ καὶ,
Πατέρα μου, ἄς κινήσουμε μαζί !

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ

* Γιὰ νὰ τραγουδιστεῖ κατὰ τὴ μουσικὴ τοῦ Μπετόβεν.

ΞΕΦΥΛΛΙΖΟΝΤΑΣ ἓΝΑ ΒΙΒΛΙΟ ΣΤΙΧΩΝ Ο Ο Ο Ο Ο Ο

2.-

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προπερασμένο φύλλον)

Ἡ ποίησις δὲν εἶναι στάντεικέιμενα· ὑπάρχει μέσα
μας τὴ ρίχνουμε στὰ πράγματα· ὅταν ἡλεχτρικὴ προ-
βολή· τὴ βρίσκουμε, τὴ σέρνουμε· ἔξω, τὴ δημιουρ-
γοῦμε ἀπ' ὅ,τι συγκατασκευάζουμε τὴν μνήμη καὶ στὴ φαν-
τασία μας καὶ στὴ γνώση μας καὶ στὴν καρδιά, στὴν
ιδέα μας καὶ στὸ πνεῦμα, στὴν εὐκρίνεια καὶ στὴν
υπεκρίσια μας. Τὰ περιστατικὰ τῆς ζωῆς μας, τῆς ἀ-
τομικῆς ἢ τῆς κοινωνικῆς, ἀδιάφορα, τὰ θέματά μας
καὶ τὰ κίνητρα· ἡ τέχνη τὰ περιλαβαίνει καὶ τὰ μαγε-
ρεύει, καθὼς ξέρει αὐτὴ, ἀπλοῦστατα· ἡ δουλειὰ τῆς.
Ξεχωρίζουμε τοὺς ποιητὰς μεθ' ὁδοῦ καὶ μ' ἐτικέτες·
αὐτοὶ μᾶς λένε τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον· ἐκείνοι μᾶς ἐκ-
φράζουν τὸν κόσμον τὸν ἐσωτερικόν. Ἐδῶ τῆς φύσεως οἱ
διαλαλητές, ἐκεῖ οἱ ξεδιαλυτές τῆς ψυχῆς. Κριτικῶν
ἐξυπνα, λεπτὰ, σφὰ ξεχωρίσματα, γιὰ τὴν εὐκολίαν τοῦ
ἔργου τους· μὰ καὶ μὴ· κολοκυθένια κάπως. Κανεῖς
τοῦ φυσικοῦ ποιητῆς δὲν πᾶει μπροστὰ χωρὶς νὰ
συμβολίσῃ ἡ τέχνη του μιὰ ψυχικὴ κατάστασιν· καὶ
κανεῖς ἐσωτερικιστῆς, νὰ ποῦμε, δὲ μᾶς συγκινεῖ ἀνί-
σως δὲν ξέρει νὰ ὁλοποιῇ ὅπωςδήποτε τὴν ἐσωτερικὴν
τηνὰ του μετὰ τὴ βοήθειαν τοῦ φυσικοῦ στοιχείου γύρω
του. Χρήσιμη καὶ κατάχρησις γίνεται κατὰ καιροὺς ἀπὸ
ιδέες καὶ ἀπὸ λέξεις ποὺ μᾶς παρουσιάζονται καὶ τρε-
μοκυματίζουν καὶ ἀλλάζουν, μέσα στὰς στίχους τοῦ
δεῖνα ἢ τοῦ τάδε, ἢ καὶ στὰ ἔργα κύκλων ἑλῶν ποιη-
τῶν, ιδέες ἀπὸ λέξεις, λέξεις ἀπὸ ιδέες, καὶ σὰ σύμβολα
καὶ σὰ λάβρα καὶ σὺν κύμβαλα. Ἐνῶς κριτικὸς ἀπὸ
τοὺς φιλοσοφικώτερα καταρτισμένους σημειώνει σ' ἓνα
του βιβλίον μιλώντας γιὰ τοὺς ποιητὰς τοῦ καιροῦ μας·
«Σ' αὐτοὺς ἔλουν (καὶ ξεχωριστὰ θανάφερνα τὸ Βερά-
ρεν) ἡ λέξις ποὺ ξαναγορῆζει συχνότερα, σὰ λαϊκο-
τίβο ἢ σὺν ἰδανικόν, δὲν εἶναι ὁ ἔρωτας, οὔτε ὁ θεός,
οὔτε ἡ ἐπιστήμη· εἶναι ἡ ζωή.» Κεγὼ συχνοδιαβάζω
καὶ συχνὰκούω τὴ σημαντικὴν λέξιν· μὰ, μετὰ τὴν ἀδεια
τῆς σοφῆς κριτικῆς, δὲν πολυκαταλαβαίνω· ἡ ἔννοια
ζωῆ τόσο εἶναι γενικὴ, τόσο περίπλοκα τὰ στοιχεῖα
τῆς, καὶ τόσο πολὺτροπο τὸ φανέρωμά της, τόσο νερό
σηκώνει, ποὺ μπορεῖ κανεὶς νὰ τὴν ξανοίξῃ κ' ἐκεῖ ποὺ
δὲν περιμένεται, σὲ περίστασις καὶ σὲ κατάστασις λο-
γικῆς. Ὅ,τι θετικὰ γνωρίζω εἶναι πὼς κάθε ποιητῆς ποὺ
ἀξίζει τὸνομα, ἐκφράζει ὅχι τὴν ζωὴν, μὰ τὴν ζωὴν του.

Τὸ πρᾶγμα· κάπως διαφέρει. Ὁ ποιητὴς μὲ τὰ «Φω-
τερὰ σκοτάδια» θέματα παίρνει ἀπὸ τὰ ἔξω καὶ κατα-
θέματα ἔχει σὰ γὰρ νὰ μᾶς ἐμπιστευτῇ τὰ μέσα του,
σὰ γὰρ νὰ πληρώσῃ τὰ στοιχήματα ποὺ ἔβαλε μὲ τὸ
σκοπὸ νὰ ἐκφράσῃ κάτι, σὰν τελειωτικά, καὶ μὲ τὴ
βοήθεια τῆς τέχνης του. Μὰ ποιητὴς δὲν εἶναι ποὺ
ἀνακοινώνει καὶ ποὺ ἑομολογίεται. Σωπαίνει. Φωτερὰ,
τὸ ξαναλέω, μὰ σκοτάδια πάντα. Κομμένα λυρικά μι-
λήματα ποὺ γίνοντ' ἐπὶ τέλους, ἐδῶ κ' ἐκεῖ, καὶ σὰν
παραμυήματα. Καὶ μ' ὅλο τὸ καθαρὸ, τὸ στρογγυλὸ,
καὶ τὸ στερεὸ, γενικώτατα, τῆς γλώσσας του. Πιὸ πολὺ
μᾶς ἀφίνει, παρὰ ποὺ μᾶς δίνει, νὰ καταλάβουμε. Φτά-
νει νὰ αἰστανθοῦμε κάτι· τὰ λοιπὰ, περιττά. Ἐπειτα ὁ
ποιητὴς— γενικὰ μιλῶ— ἡλικία δὲν ἔχει. Αὐτρωμένος
ἀπὸ τὰ γεράματα ὁ ἄνθρωπος; Αὐτὸ δὲ ἔλειπε. Μὰ
κρατώντας τὴν δροσεράδα τοῦ Ἰσαμὲ τὸ τέρμα τῆς ζωῆς
τοῦ ὅσο ποὺ νὰ ψέλνῃ ὀγδοήντα χρονῶν ὁ Σοφοκλῆς
τὸν «Οἰδίποδα ἐπὶ Κολωνῶ» κι ὀγδοηντάρης ὁ Τέννισον
νὰ κελαιδῇ τὴ «Βαλανιδιά» καὶ τὴν «Τσίχλα», δυὸ παρα-
δείγματα μέσα σὲ χίλια. Μὰ δὲ θέλω τώρα νὰ πῶ
τοῦτο. Θέλω νὰ πῶ πῶς ὁ ποιητὴς μπορεῖ νὰ πραγμα-
τοποιήσῃ καὶ στὰ ὄριμα καὶ στὰ στερνά του χρόνια—
μὲ ὅλη τὴν ἀπὸ τὸν καιρὸ πείρα, ἐντελέστερα τότε,
χίλιες μύριες ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια κι ἀπὸ τὰ νιάτα
τοῦ ἐντύπωσης καὶ συγκίνησε. Ὁ ποιητὴς, θέλει
δὲ θέλει, σπέρνει, καλλιεργεῖ, θησαυρίζει, ἀποθηκεύει,
τρυφεύει, πουλεῖ, χρησιμοποιεῖ, βγάζει ἀπὸ τὸ κεμερί
του, παίζει, πληρώνει, χαρίζει, ἐκμεταλλεύεται. Γιὰ
τὰ τραγούδια του. Ὁ ποιητὴς «μὲ τὰ «Φωτερὰ Σκο-
τάδια» πρῶτ' ἀπ' ὅλα συλλογίζεται τὰ ἀγέννητα τρα-
γούδια του. Ζῇ μὲ τὴν ἔγνοια τους.

Τ' ἄπλαστα καὶ τ' ἀγέννητα τραγούδια ὁλόγυρά μου
Τὰ νοιώθω κάποιες νύχτες μέσ' σὸ ἄλειρο γραφτά.
Πνίγουν τοὺς πόνους, τίς χαρές, τοὺς πόθους, τὰ ὄνει-
[ρά μου
Καὶ τῆς ζωῆς τὸν κόσμον γεμίζουν μόνα αὐτά.

Τάκούω σὰν κελαδήματα, τὰ βλέπω σὰν ἀστέρια,
Σὰν ἄνθη τ' ἀνασαινω, τὰ πίνω σὰ νερό,
Περνοῦν χαϊδιάρικα, ἀπαλὰ στὴν ὄψη μου σὰ χέρια
Καὶ φτάνουν στὴν ψυχὴ μου—σὰ μήνυμα ἱερό.

Ὅμως ὁ ποιητὴς δὲν εἶναι ἀπὸ κείνους ποὺ ὄνει-
ρεῦνται μονάχα τ' ἀγέννητα τραγούδια τους καὶ μευστικά
τὰ ἐπικαλοῦνται. Τὰ γενᾶ καὶ τὰ πλάθει. Καὶ ὅπου
ἡ γέννηση ἀνετὴ γίνεται καὶ ἡ πλάση ξετυλίγεται· εὐ-
ρωστη, τότε στίχους μᾶς δίνει σὰν τὸ πλάσμα ποὺ ζω-
γραφίζει ἰδεατὰ (σ. 195): «Κ' εἶναι λευκὸ—λευκότερο
ἀπ' τὸ σκαλιστὸ τὸ μάρμαρο—Καὶ δυνατὸ—Σὰ σίδερο
καὶ χάλκωμα... Τέχνη καὶ Πίστι — Οἱ δυὸ μαζί τὸ
σφυροκόπησαν—Καὶ τὸ κρατοῦν στοχαστικά τὰ χέρια
μου — Σὺν ἑνα διάφανο ἀνθολάγνηο — Ἀπ' ἀλάδα-
στρο»...

Σὲ λεμονιάς ἀνθόκλαδο γλυκολαλεῖ τὰ ἡδόνι
Μέσ' στὴ μαρμαροφάνταστη τοῦ Μᾶη λαμπρονηχτιά.
Ξάφνω σὰ σκιάχτρο, ἀναπετᾷ τὸ ἀντίφωνο τοῦ γκιώνη
Πέρα ἀπὸ μιὰ βαρύνκλωνη, βαθύσκιωτην ἱτιά:

Κάποιο ἀλαφρὸ ἀνατρίχιασμα περνάει μέσ' στὸν ἀέρα
Κ' ἡ ἀνθισμένη λεμονιά χλωμαίνει καὶ πονεῖ,
Καὶ τοῦ ἀηδονιοῦ τὸ λάλημα σωπαίνει ἀπ' τὴ φοβέρα.
Κ' ἐμεῖς—ἀκούμε ἀτρόμαχτοι τοῦ γκιώνη τὴ φωνή!

Καὶ ὅπως ὁ ποιητὴς, εὐκολα, στὰ φυσικά ἐδῶ κά-
του πατώντας, διαβλίνει πέρα στὰ θάμνη τοῦ φαντα-
στικοῦ· ὅπως ἡ ἐντύπωση ἀπὸ κάποια νύχτα ποὺ και-
μήθηκε — Στῆς ψαρόδαρκας τὴν πλώρη» (σ. 4) γίνε-
ται τὸνεῖρο τῆς Νεραϊδᾶς τοῦ γιालοῦ, ὅπως τὰ περι-
βόλια καὶ τὰ δάση ποὺ γνώρισε τοῦ γίνοντ' ἑξαφνα ἢ
εἰκόνα τοῦ «νεραϊδόκηπου τοῦ βουνοῦ (σ. 27)· ὅπως τὸ
«ξυπνημα μιᾶς νέας ζωῆς ποὺ σαλεύει μέσα του» τοῦ
τὸ ὑποβάλλουν ὅλες τώρα «οἱ νεραϊδῆς τοῦ γιालοῦ» ποὺ
μαζί τους «θέλει νὰ χορέψῃ τῶν κυμάτων τὸ χερό»
σ' ἑνα μυστικὸ τραγούδι (σ. 184)—ἔτσι: τὰ δέντρα καὶ
τὰ λουλούδια, τὰ βουνα καὶ τὰ πέλαγα, τὰ ξέσκεπα
τῶν οὐρανῶν καὶ τῆς ψυχῆς τὰ ἀπόσκεπα σὰ νὰ περι-
συμαζεύωνται καὶ σὰ νὰ συγκεντρώνωνται καὶ σὰ νὰ
ὀργανώνωνται καὶ σὰ νὰ συμβολίζωνται ποιητικώτερα
σὲ κάποιον πρόσωπο, σὲ κάποιον πέρασμα, σὲ κάποιον
ὄνειρεμα, ἢ κάτι μαζί καὶ ὀλικώτερο καὶ νοερώτερο κι
ἀπὸ τίς νεραϊδογέννητες φαντασίες. Ἡ Ἀστρογέ-
νητη (σ. 202), μπορεῖ:

Καὶ σὲ εἶδα, ὦ πλάσμα ἑξωτικὸ τοῦ ὄνειροπλάγνου κί-
[σμου,
Διπλόκορμη, διπλόχαρη, διπλογοραμμένη ἐμπρός μου...

Μέσ' στὴ φωτόλουσση νυχτιά ξεχύθηκε ἡ χαρὰ σου,
Περίσσια ἐλεημοσύνη στὴν πλάση ποὺ πονεῖ.

Δυὸ λίμνες φεγγαρόφωτες λάμπουν στὰ βλέφαρά σου,
Στὰ δυὸ σου χεῖρ' ἀνθίζει ροδόφωτη ἡ φωνή.

Ἀπ' τῆς ἀγάπης τὴν πηγὴ τὸ γέλοιο σου σταλάζει,
Σὰν ὄνειρο βρυσούλας στὰ φύλλα τὰ ξερά,
Καὶ τὰ πουλιὰ νομίζοντας ποὺ ἄλλο πουλὶ τὰ κράζει,
Στὸν ὕπνο τους σαλεύουν μὲ πόθο τὰ φτερά.

Μ' ἑνα ἄξαφνο ἀναπέταμα σ' ἔφερε πρὸς τ' ἀστέρια
Κάποια μεγάλη, ἀθώα κ' εὐγενεὴ χαρὰ
Καί, λευκοφόρα, ἐσθήκωσες ἀνέρα τὰ χέρια:
Μαρμαρωμένης Νίκης ὀρθάνοιχτα φτερά.

Ἀπ' τῆς ψυχῆς τὴν πάναγνη πηγὴ ἡ φεγγοβολία σου
Σκόρπισε ὁλόγυρά σου τὴ δόξα ἀρχαίου ναοῦ
Κι ἀπ' τ' ἄξαφνο ἀναπέταμα λυμένα τὰ μαλλιά σου
Στὴν ὄψι σου ἐχυθίκαν σὰν εὐλογία Θεοῦ.

Κομμάτια του τόνου και του είδους τούτου βρίσκουμε σπαρμένα στις σελίδες του βιβλίου. Είναι τάσπρα κρίνα του κιτρινοπρασινόφυλλου μπουκέτου.

“Οποιοι θά ζητούσε να βρῇ στα φύλλα τούτα κανένα τυρταϊκό σάλπισμα ἢ καμιά πινδαρική συμφωνία πού νά μᾶς θυμίζουν τις ἐπικές μας ἀγωνίες και τις ἐθνικές μας τις χαρές ἀπό τούς πρόσφατους πολέμους, θά ζητούσε τοῦ κάκου· δηλαδή τοῦ κάκου ὄχι· γιατί κάποιες σελίδες (135—142) φαίνουντ’ ἐμπνευσμένες ἀπό τὰ πολεμικά γεγονότα. Μά εἶναι αὐτὰ ξεχύματα ἐνθουσιασμῶν καὶ ἀλαλάσματα τροπαίων ἀπὸ ξύπνημα τέτοιο ἐνός λαοῦ ὕστερ’ ἀπὸ τέτοιο ὕπνο; Ἐκείνοι πού στηρίζονται στὰ πράγματα, σάν ἀπάνου σέ θετικό κάτι, καὶ ὅταν τύχη κι ἀπαντήσουνε μπροστά τους τὸν ποιητή, ἀδιάφοροι ὡς τότε, τώρα δὲν περιμένουν ἀπὸ αὐτόν, γιὰ νὰ σταματήσουνε μιὰ στιγμή, καὶ νὰ ἐνδιαφερθοῦνε κάπως, παρὰ νὰ τοὺς τὰ ξαναπαραστήσῃ τὰ πράγματ’ αὐτά, καθὼς νομίζουνε πὼς εἶναι τὰ πράγματα ἢ καθὼς θὰ τὰ θέλανε νὰ εἶναι ἐκεῖνοι, μαζὶ καὶ ἀπλοῖκοι καὶ δύσκολοι, θά στραβομουτσουιάσουν, Θεέ μου! Δὲ θά εὐχαριστηθοῦν ἀπὸ τὸν ποιητὴ· καθὼς συμβαίνει ἐνενήντα ἐνὶὰ φορὲς στὶς ἑκατό· καὶ μπορεῖ νάχουνε καὶ δίκιο. Ἀπὸ τὴ μεριά τούτῃ ἂν ἀγναντέψουμε τὴν εἰκόνα, θά τὴν ἰδοῦμε κάπως ξεθωριασμένη καὶ σάν ἀψυχή. Ὅμως ἐκεῖνοι πού στηρίζονται ὄχι στὰ πράγματα, ἀλλὰ στὸν ποιητὴ, σάν ἀπάνου σέ θετικό κάτι, καὶ πού δὲ ζητᾶνε ἀπὸ τὸν ποιητὴ, ὅπως ὅπως, νὰ τοὺς καθρεφτίσῃ μὲ τὰ στίχοι του ἢ νὰ τοὺς ξανασαλπίσῃ τὰ ὅποια πράγματα πού τοὺς συγκινήσανε καὶ πού τοὺς μεθύσαν·— ἐκεῖνοι πού γνωρίζουν καὶ παρακολουθοῦνε τὸν ποιητὴ, σὰ μιὰ προσωπική ἀρχή, σάν ἀτομικό κάτι καὶ ξεχωριστό, καὶ συγκινοῦνε μὲ τὸ ἔργο του, ὄχι γιὰ νὰ ξαναἰδοῦνε τὰ πράγματα (πού ἐπὶ τέλους τὰ βλέπουνε κάποτε ζωηρότερα καὶ ἄμετα καὶ καθαρώτερα στὴ ζωὴ), μὰ γιὰ νὰ ἰδοῦνε, μὲ τὴν *πρόφασιν* τῶν πραγμάτων, τὸν ποιητὴ καὶ πάλε καὶ μόνο, νὰ ἰδοῦνε μὲ τί τρόπο τὸ πρόσωπό του στάθηκε ἀπέναντι ἀπὸ κεῖνα, κι ἂν συγκινήθηκε κι ἂν κινήθηκε ἀπὸ τὰ πράγματα, σύμφωνα, ὄχι μὲ τὸν χαραχτήρα τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ μὲ τὸν χαραχτήρα τῆς τέχνης του πρῶτ’ ἀπ’ ἑλὰ, οἱ ἄνθρωποι, πού, γενικώτατα νὰ σημειώσουμε, ζητοῦν ἀπὸ τὸν τεχνίτη ὄχι τὸ τί, ἀλλὰ τὸ *πῶς*· αὐτοί, ἂν τὸν προσέχουν κάπως κι ἂν τότε συμπαθοῦν τὸν ποιητὴ πού ἔγραψε τὰ «Φωτερὰ Σκοτάδια», μπορεῖ νὰ τὰ βροῦν ἁρμονικά συμπλεγμένα μὲ τὴν ὅλη του ποιητικὴ τὰ λιγιστὰ κομματάκια πού δείχνονται σὰ νὰ ξεμυτίσανε διακριτικά φερμέν’ ἀπὸ πατριωτικὴ πολεμὸχαρὴ κατάνυξη. Ἐπιγράμματα πού καρφώνουνε μιὰν εἰκόνα ἀπὸ τὸ δρόμο πέρα ἢ ἀπὸ τὴν καρδιά μας μέσα, σάν πεταλούδα σὲ κρουστό προσκεφαλᾶκι· κάπως πολὺ μετρημένα καὶ ἀραιὰ πολὺ καὶ γαληνὰ σχεδὸν ὅσα δὲ θὰ ταίριαζε. Ποιὸς ξέρει! Μά νὰ πού μᾶς σημειώνουν τὸ στάσιμο τοῦ ποιητὴ στὴν ὀρισμένη περίστασι τούτῃ, στάσιμο, μπορεῖ, χαραχτή-

ριστικό, καθὼς τὸ βλέπω ἐγώ, σὰ φτάνω καὶ διαβάζω στίχους τέτοιους :

Χιονισμένη εἶναι ἡ νύχτα καὶ ξάστερη
Κι ὁ στρατὸς κοιμισμένος παγώνει.
Κ’ ὁ ἄγγελος, ἄγγελος, μόνος στὸ ψῆλωμα
Κάτι πέρα μὲ πόθο θωρεῖ.

Σὰ χαλκόχυτον ἄγαλμα ἡ ὄψις του,
Μαρμαρένιο τοῦ βάθρου τὸ χιόνι,
Τὸ κεφάλι τοῦ ὀρθὸ στὰ μεσοῦρανα
Φωτοστέφανο τ’ ἄστρα φορεῖ.

Πιστεύω πὼς ἓνας μέτριος ποιητὴς καὶ τέσσαρες στίχους νὰ σκαρώσῃ, θά βρεθοῦνε περιττὰ παραγεμισμένα μέσα τους. Ἐνῶ εἰ ἑκατὸ ἢ πεντακόσιοι μονοκόμματοι στίχοι ἐνὸς τραγουδιοῦ πού ἀξίζει, μπορεῖ νὰ εἶναι σφιχτόδετοι, λακωνικοί, ἀπαραίτητοι. Ὅπως δὲ ποτε γιὰ τὴν ποιητικὴ ἔκφραση, πολλὰ τὰ περιττά. Καὶ οἱ παραπάνου στίχοι τοῦτοι σὰ νὰ συνοψίζουν καὶ σὰ νὰ παρασταίνουν τελειωτικά, καὶ παραμερίζοντας, σάμπως ἀχρείαστα, κάθε γραφικὴ λεπτομέρεια καὶ κάθε λυρικὴ ἀνάπτυξη, ὅλο τὸ μεγαλεῖο τοῦ βασιλεῖα πολιρκητῆ καὶ νικητῆ στὰ ἱστορικὰ μπροστὰ Μπιζάνια καὶ στὰ θρυλικά τὰ Γιάννενα. Κι ἂν κάποτε σκαρῶθῃ καμιά πλατεῖα ἐπικὴ τῶν καινούργιων μας πολέμων ἱστορία, δὲν ξέρω σὲ ποῖο δράμα, σὲ ποῖο μυθιστόρημα, σὲ ποῖο ποίημα, θάξινε νὰ βάλῃ κορόνα τῆς ἡ ἱστορία ἐκείνῃ τὸ ἀποκρυστάλλωμα τοῦτο τοῦ ἐθνικοῦ θριάμβου, σύντομο τόσο καὶ σύντομο :

Ζωῆς ἀνατριχίλα ἐπέρασε
Στὰ μάρμαρα τὰ συντρυμμένα,
Καὶ οἱ κοιμισμένες Νίκες ξύπνησαν
Κι ἀνασαλεύουν τὰ φτερά.

Τὰ πέδιλά τους ἐσφιχτόδεσαν
Καὶ μὲ τὰ πέπλα ἀνεμισμένα,
Γιὰ κάποιο μακρινὸ ξεπέταμα
Διάπλατα ἀνοίγουν τὰ φτερά.

(Τελιώνει στὸ ἄλλο φύλλο)

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ .

Ο.ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Ὁ «Mercure de France» ξανάρχισε τὴν ἐκδόσή του Ὅσοι δικοὶ μας θέλουνε νὰναφέρουνται καὶ νὰ κριτικάρουνται τὰ βιβλία τους στὶς «Lettres Neogrecques», ὡς στέλλουν ἓνα ἀντίτυπο στὸν κ. Philéas Lebesgue (La Neuville Vault (Oise)—France).

— Στὴ σελίδα 172 τοῦ πρῶτου φύλλου, στὴν Ἀντιανταπάντησιν τοῦ Perce-Gonfalon, στήλῃ α’ ἢ 13ῃ γραμμῇ νὰ διορθωθῇ ἔτσι: Ταξιαρχία, καὶ ταξιαρχία ἐννοοῦσε κτλ.

— Στὸ ἐρχόμε·ο φύλλο ἀπαντᾷ ὁ Gonfaloniere II... κα’ ἔπεται συνέχεια.